

فقہ مصور عبادات

آسان سازی و آموزش احکام اسلام

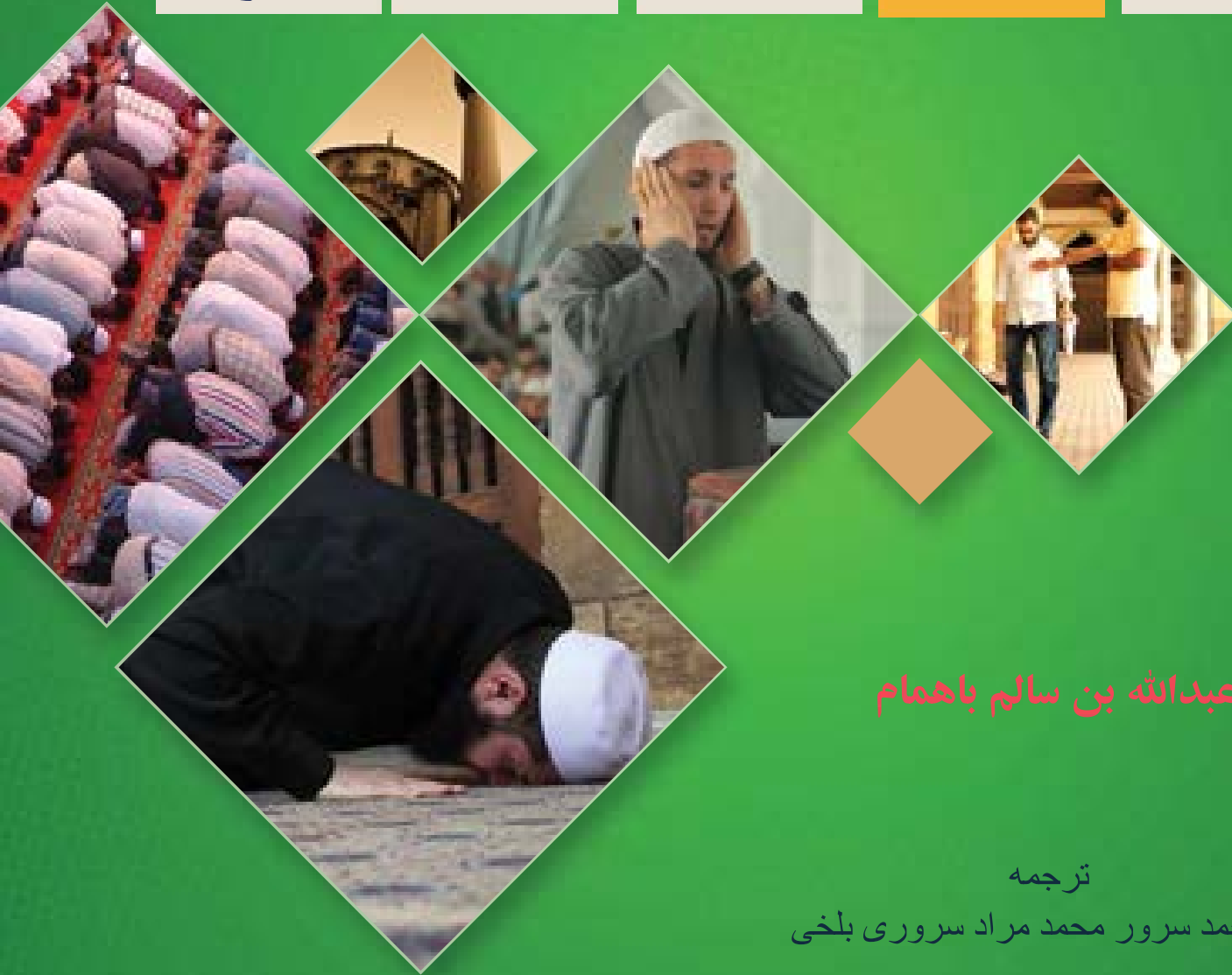
حج

زکات

روزہ

نماز

پاکی

د. عبدالله بن سالم باہمام

ترجمہ

د. محمد سرور محمد مراد سروری بلخی

وصف نماز

وصف نماز

دعای استفتاح (سبحانک اللهم) و فاتحه خواندن

- نماز گذار سرخود را خم کرده، به موضع سجده اش نظر میکند،^(۳) سپس میگوید: «سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَبِحَمْدِكَ، وَتَبَارَكَ اسْمُكَ، وَتَعَالَى جَدُّكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ».^(۴)

پس از آن بصدای پست میگوید: «أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ» «بسم الله الرحمن الرحيم»^(۵).

- بعد از آن سوره فاتحه را بخواند،^(۶) و سپس (آمین) بگوید، یعنی: ای بار خدایا اجابت کن.

- پس از آن نماز گذار بعد از فاتحه، سوره دیگری بخواند، و یا بعض آیات از قرآن را که برایش آسان باشد، در دو رکعت اول بخواند، در دو رکعت نماز صبح، و دو رکعت اول شام و عشاء قرائت بصدای بلند باشد.

رکوع و بلند شدن از آن

نماز گذار تکبیر گویان به رکوع میرود، و در رکوع دستانش را به زانوهایش میگذارد طوری که میان انگشتانش گشایش بوده، زانوهایش را قبضه کند، پس از آن سه بار بگوید: «سبحان ربی العظیم».^(۷)

- بعد از آن از رکوع بلند شده میگوید (امام باشد ویاتنها

(۳) بروایت بخاری.
(۴) بروایت مسلم.
(۵) بروایت مسلم.
(۶) بروایت بخاری.
(۷) بروایت ترمذی.

مطالب

روبه قبله کردن و تکبیر تحریمه

دعای استفتاح (سبحانک اللهم) و فاتحه خواندن

رکوع و بلند شدن از آن

سجده و بلند شدن از آن

تشهد

سلام دادن

ذکرهای بعد از نماز

روبه قبله کردن و تکبیر تحریمه

- کسیکه بخواهد نماز اداء کند رو به قبله می ایستد، با این احساس که در برابر الله تعالی ایستاده، در نمازش خاشع باشد.

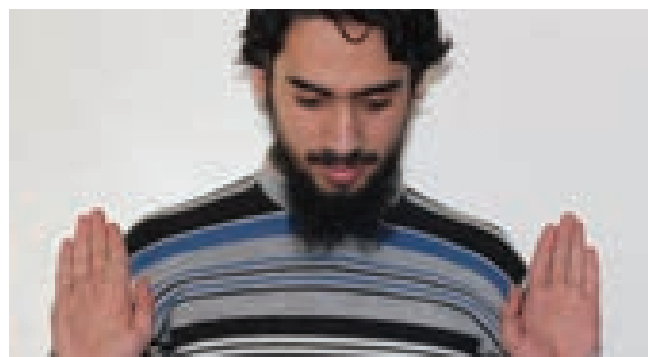
- پس از آن در دل خود نیت نماز را میکند.

- سپس هر دو دست خود را تا شانه و یا تا گوشهایش بلند کرده، میگوید: (الله اکبر).^(۱)

- پس از آن دست چپش را بآستین راستش قبضه میکند، و یا اینکه دست راستش را بر دست چپش میگذارد، برابر است

که زیر ناف و یا بر سینه اش بگذارد.^(۲)

(۱) بروایت مسلم.
(۲) بروایت احمد.

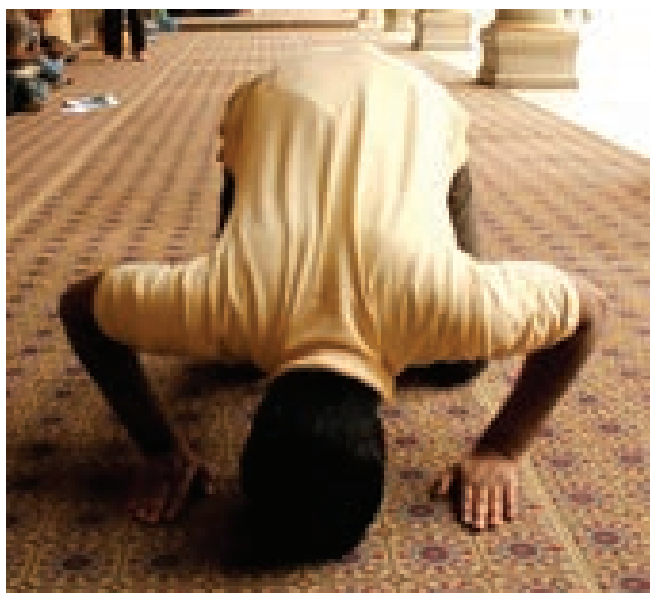

میدهد.

- پس از آن تکبیر گویان سرش را بلند میکند، و به جلسه کوتاهی می نشیند که جلسه استراحت گفته میشود، بدلیل حدیث مالک بن الحویرث رضی الله عنه که نماز آنحضرت صلی الله علیه و آله را وصف نموده، اینکه ایشان (بلند نشدند مگر بعد از نشستن) ^(۱۰)

- بعد از آن تکبیر گویان برای رکعت دوم در حالیکه به دستانش تکیه زده بلند میشود ^(۱۱)

- پس از آن رکعت دوم را مانند اول میخواند، ولی دعای استفتاح (سبحانک اللهم) را نمیخواند.

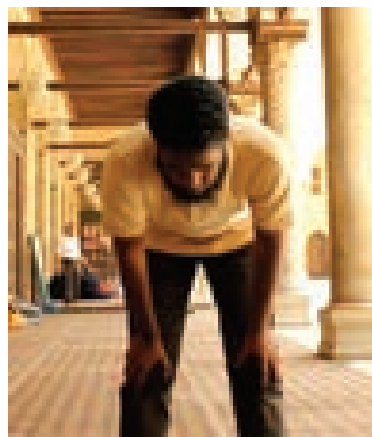
تشهد (التحیات خواندن)

هرگاه نماز گذار دو رکعت اول را اداء کرد برای خواندن تشهد می نشیند به گونه که کف پای چپش را میخواباند و کف پای راستش را بلند میکند، دستانش را روی دو رانش میگذارد، کف دست چپش را باز میسازد، انگشتان خنصر ^(۱۲) و بنصر را با ابهام دست راست حلقه می زند، و با انگشت سبابه در هنگام تشهد اشاره میکند، و نظرش را بآن متوجه میسازد،

(۱۰) بروایت بخاری.

(۱۱) بروایت بخاری.

(۱۲) خنصر: آخرین و کوچکترین انگشت دست، و بنصر: انگشتی که در میان خنصر و وسطی قرار دارد، و وسطی: انگشتی که میان بنصر و سبابه قرار دارد، و سبابه: انگشتی که میان وسطی و ابهام واقع شده است، و ابهام: انگشتی که بعد از سبابه میباشد.

گذار): «سمع الله لمن حمده» ^(۱) و همه میگویند: «ربنا ولك الحمد، ملء السموات، وملء الأرض، وملء ما بينهما، وملء ما شئت من شيء بعد» ^(۲) مستحب است که دستانش را مانند ای که در حالت قیام بود بیند، و نزد بعضی ائمه باز نگه میدارد.

سجده و بلند شدن از آن

- نماز گذار تکبیر میگوید و پس از آن به سجده می افتد، اول زانوهایش بزمین میرسد، بعد از آن دستانش ^(۳) پس از آن پیشانی و بینی او، دستانش را در برابر گوشها و یا شانه هایش بزمین می گذارد، و انگشتانش بسوی قبله بوده، و ساعد ^(۴) دستانش را از زمین بلند نموده و بازوانش ^(۵) را از پهلوهایش دور میدارد، و شکمش را از رانهایش نیز دور میسازد، و سه بار میگوید: «سبحان ربی الأعلى» و دعای بیشتر در سجده میخواند. ^(۶)

- بعد از آن تکبیر گویان سرش را بلند میکند، و دستانش را بلند نمیکند، در حالیکه کف پای چپش را خوابانیده ^(۷) و کف پای راستش را ایستاد کرده و انگشتانش را بسوی قبله متوجه کرده می نشیند، و میگوید: «اللهم اغفر لی، و ارحمنی، و اجبرنی، و اهدنی، و ارزقنی» ^(۸).

- پس از آن تکبیر گفته سجده دوم را مانند اولی انجام

(۱) بروایت ترمذی.

(۲) بروایت ترمذی.

(۳) بروایت ابوداود.

(۴) ساعد: میان کف دست تا آرنج را گویند.

(۵) عضد: میان آرنج دست تا شانه را گویند.

(۶) بروایت بخاری.

(۷) بروایت مسلم.

(۸) بروایت مسلم.

(۹) بروایت ترمذی.

ومیگوید: «التحیات لله، والصلوات والطیبات، السلام علیک ایها النبی ورحمۃ الله وبرکاته، السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین، أشهد أن لا إله إلا الله وأشهد أن محمداً عبده ورسوله»^(۱)

- بعد از آن - اگر نماز بیش از دو رکعت بود - تکبیر گویان در حالیکه دستانش را بلند نموده برمیخیزد، در رکعات بعدی بجز سوره فاتحه دیگر سوره را نمیخواند.

- در تشهد اخیر متورک^(۲) مینشیند، وتورک: به نشستن بر مقعد در حالیکه پای چپ پهن شده از زیر پای راست بیرون شود، اطلاق میشود، آنچه در تشهد اول آمده است را میخواند، وزیاده از آن میگوید: «اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد، کما صلیت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم إنک حمید مجید. اللهم بارک علی محمد وعلی آل محمد، کما بارکت علی ابراهیم وعلی آل ابراهیم إنک حمید مجید»^(۳)

- پس از آن میگوید: «اللهم انی ظلمت نفسی ظلماً کثیراً ولا یغفر الذنوب إلا أنت فاغفر لی مغفرة من عندک، إنک أنت الغفور الرحیم»^(۴)

و یا میگوید: «اللهم انی أعوذ بک من عذاب جهنم، ومن عذاب القبر، ومن فتنۃ المحیا والممات، ومن شر فتنۃ المسيح الدجال»^(۵) ودر نزد بعض ائمه دعاهای مأثور دیگری را میخواند.

سلام دادن

ونماز گذار در پایان نماز به سمت راست خود چنین سلام میدهد: «السلام علیکم ورحمۃ الله»^(۶) و همچنین به سمت چپش نیز سلام میدهد.

از ذکر های بعد از نماز

- «أستغفر الله» (سه بار) «اللهم أنت السلام، ومنک السلام، تبارکت یا ذا الجلال والإکرام»^(۷)

- «لا إله إلا الله وحده لا شریک له، له الملك وله الحمد وهو علی کل شیء قدير، اللهم لا مانع لما أعطیت، ولا معطى لما منعت، ولا ینفع ذا الجد منک الجد»^(۸)

- «لا إله إلا الله وحده لا شریک له، له الملك، وله الحمد وهو علی کل شیء قدير. لا حول ولا قوة إلا بالله، لا إله إلا الله، ولا نعبد إلا إياه، له النعمة وله الفضل وله الثناء الحسن، لا إله إلا الله، مخلصین له الدین ولو کره الکافرون»^(۹)

- «سبحان الله، والحمد لله، والله أكبر» (سی و سه بار) «لا إله إلا الله وحده لا شریک له، له الملك وله الحمد، وهو علی کل شیء قدير»^(۱۰)

- «اللهم أعنی علی ذکرک، وشکرک، وحسن عبادتک»^(۱۱)
- قرائت: آیه الكرسي، وسوره اخلاص، وسوره الفلق وسوره الناس^(۱۲)

- ونیز میگوید: «اللهم انی أسألك علماً نافعاً، ورزقاً طیباً، وعملاً متقبلاً»^(۱۳)
بعد از سلام دادن از نماز فجر.

مسائل

۱. برخی از مردم هنگامیکه پاهایشانرا در وضعیت مطلوب و صحیح (در نشستن برای تشهد و یا بین دو سجده) بگذارند احساس درد شدید میکنند، برای آنها مجاز است تا در هر وضعیتی که راحت باشند بنشینند، زیرا مشقت و سختی سهولت و آسانی را بار میآورد.
۲. زن مانند مرد است در وصف نماز.

(۷) بروایت مسلم.
(۸) بروایت بخاری.
(۹) بروایت مسلم.
(۱۰) بروایت مسلم.
(۱۱) بروایت ابوداود.
(۱۲) بروایت نسائی.
(۱۳) - بروایت ابن ماجه.

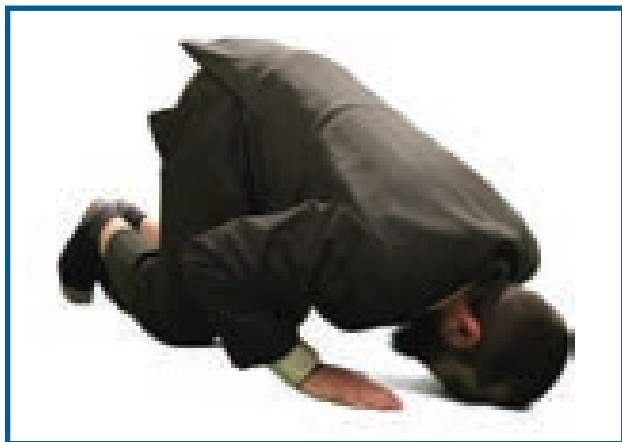
(۱) بروایت بخاری.
(۲) بروایت داوود
(۳) بروایت بخاری.
(۴) بروایت بخاری.
(۵) بروایت بخاری.
(۶) بروایت مسلم.

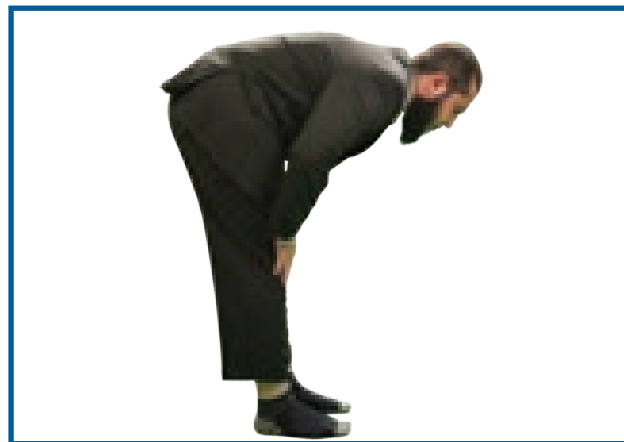
قرائت فاتحه

تکبیر

سجده و بلند شدن از آن

رکوع و بلند شدن از آن

سلام دادن

نشستن برای تشهد

نشستن میان دو سجده